Program teoreticko-metodologického semináře a doktorandského semináře (obor český jazyk)

ZS 2017/2018

Semináře se konají ve středu 15:50–17:20 v pracovně č. 26 (přízemí hlavní budovy FF UK).

TS = teoreticko-metodologický seminář
DS = doktorandský seminář

DS
4. 10. 2017 Informace pro doktorandy v prvním ročníku studia, informace o osobní bibliografické databázi

DS + TS
11. 10. 2017 Problematika účasti na konferencích a výjezdů na stáže; dohoda o odborné četbě

DS
18. 10. 2017 Dmitrij Timofejev

Jak zkoumat tzv. barokní češtinu? Důležitost mimojazykových reálií pro diachronní výzkum jazyka a volbu vzorku textů

Pro období druhé poloviny 17. století a „dlouhého“ 18. století je v dějinách češtiny příznačná absence obecně přijímané a uznávané normy psaného jazyka. Tato skutečnost způsobuje řadu komplikací pro badatele, jenž se zabývá výzkumem raně novověké češtiny. Jedním z podstatných problémů je volba kritérií při výběru reprezentativního vzorku textů. V průběhu semináře nastíníme vývoj gramotnosti po třicetileté válce a poukážeme na důležitost zohlednění historického kontextu v bádání o tzv. barokní češtině na příkladě rozboru slovní zásoby rukopisných historiografických památek z „dlouhého“ 18. století.

TS
25. 10 2017 Mgr. Martin Havlík, Ph.D. (ÚJČ AV ČR)
Temporalita a interakce v (roz)hovorech: jazykové prostředky češtiny užívané pro projektování promluv se zvláštním přihlédnutím k prostředkům prozodickým

Temporalita a interakce jsou přirozenou a nezbytnou vlastností jakéhokoli mluveného rozhovoru. Na tuto skutečnost poslední dobou často upozorňují interakční lingvisté, kteří vycházejí z konverzační analýzy. Jeden z těchto badatelů, Peter Auer, v několika programových textech představil tzv. on-line syntax (viz zejm. Auer, 2009). Auer (2009) upozorňuje na následující aspekty, jež z plynutí času vyplývají: a) rychlé vytrácení se, b) synchronizace, c) nevratnost. Z toho pak pro lingvisty vznikají výzvy k analyzování toho, jak konkrétní jazyky umožňují a) projektivitu (tedy predikci toho, co bude následovat), b) expanzivnost (tj. dodatek k již řečenému), c) konverzační opravy (opravy již řečeného), d) překryvy replik (souběžnost). Ve svém příspěvku se zaměřím jen na prostředky projektivity (srov. Havlík, 2017) užívané v česky vedených rozhovorech, případně i v delších promluvách. Největší pozornost bude věnována prostředkům prozodickým.

Auer, P. (2009): On-line syntax: Thoughts on the temporality of spoken language. *Language Sciences* 31: 1–13.
Havlík, M. (2017): Projektování (projektivita v rozhovoru). In: P. Karlík – J. Pleskalová – M. Nekula (eds.): *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 1422–1423. Dostupné online na adrese: <https://www.czechency.org/slovnik/PROJEKTOVÁNÍ>

TS
1. 11. 2017 Odborná četba

TS
8. 11. 2017 Mgr. Jan Chromý, Ph.D. (ÚČJTK FF UK)
Problémy a výzvy zkoumání jazykové variace

Přednáška se bude zaměřovat na otázky výzkumu jazykové variace, a to především z metodologického hlediska. Na materiálu z výzkumu užívání protetického v- v pěti českých městech (a na korpusových datech z korpusu ORAL2013) si ukážeme, na jaké problémy lze při realizaci takového výzkumu narážet a jak je řešit (či se jich vyvarovat). Na závěr se zaměříme na několik výzev do budoucna pro variacionistický výzkum jako takový.

DS
15. 11. 2017 Mgr. Zuzana Komrsková

Jak a proč srovnávat mluvenou a elektronickou psanou češtinu

V přednášce se budu zabývat možnostmi srovnávání spontánního, nepřipraveného, needitovaného jazyka jak v mluvené, tak v psané, avšak elektronické podobě. Ve spontánním jazyce se vyskytuje řada rysů, které bývají např. v novinových článcích vynechávány či upozaďovány. Jedním z nich jsou tázací dovětky (např. *že jo*, *že ne*, *viď*, *chápeš*), sloužící ke strukturaci dialogu a získání zpětné vazby. Na jejich příkladě ukážu, jak lze srovnávat dva odlišné jazykové mody i jaké možnosti pro češtinu v současné době máme.

TS
22. 11. 1017 Odborná četba

DS
29. 11. 2017 Mgr. Hana Bednářová

Autocitace v díle Karla Čapka

V rámci připravované disertační práce Problematika hypertextu a citačních sítí se kromě hypertextu v širším smyslu zaměřuji na specifika textu propojeného přiznanými i nezáměrnými autocitacemi. Pro výzkum jsem zvolila korpus děl Karla Čapka. Ráda bych představila, jakým způsobem byl korpus pro výzkum předzpracován, a vysvětlila metodiku určování a třídění autocitací včetně návrhu metodologie analýzy výstupů.

TS
6. 12. 2017 Odborná četba

TS
13. 12. 2017 Doc. PhDr. Jiří Nekvapil, CSc. (Ústav obecné lingvistiky FF UK),
Mgr. Marián Sloboda, Ph.D. (katedra středoevropských studií FF UK)

Sociolingvistické přístupy v edici Prague Papers on Language, Society and Interaction

Ve vystoupení bude podána informace o dvou nedávných publikacích vydaných v edici Prague Papers on Language, Society and Interaction, tj. *Sociolinguistic Transition in Former Eastern Bloc Countries* (Sloboda, M., Laihonen, P., Zabrodskaja, A., eds., Frankfurt am Main: Peter Lang 2016) a *The Language Management Approach: A Focus on Research Methodology* (Fairbrother, L., Nekvapil, J., Sloboda, M., eds., Frankfurt am Main, Peter Lang 2017).

DS
20. 12. 2017 Mgr. Hana Slabá

Kognitivní pohledy na dialog v pedagogické komunikaci

Prezentace se zaměří na různé přístupy k dialogu v pedagogické komunikaci. Vychází z aktuálního empirického výzkumu, který se snaží usouvztažnit poznatky kognitivních přístupů s co možná nejefektivnějšími způsoby vedení pedagogické komunikace. Základem je změna vnímání pedagogické komunikace ze stavu sdělování, tedy dialogu po-rozumění, do stavu sdílení, tedy dialogu do-rozumění.